

Nota

Verslag van resultaten Proefsleuvenonderzoek

SINT-MARTENS-LATEM PAPENAARD (prov. Oost-Vlaanderen)

Auteurs: Natascha DERWEDUWEN

Projectcode 2019D22

Projectcode:	2019D22
Naam erkende archeoloog:	Natascha Derweduwen
Erkenningsnummer:	OE/ERK/Archeoloog/2016/00127
Locatiegegevens:	Sint-Martens-Latem Papenaard
Lambertcoördinaten onderzoeksgebied:	X: 96920,9 Y: 96865,2 X: 190519 Y: 190432
Kadastergegevens:	Sint-Martens-Latem, Afdeling 1, Sectie A, 73a, 63z2
Topografische kaart:	Zie plan in bijlage 1 en 2 in verslag van resultaten bureauonderzoek
Begindatum onderzoek:	14/08/2019
Einddatum onderzoek:	14/08/2019
Relevante termen thesauri:	proefsleuvenonderzoek
Alle betrokken actoren:	Derweduwen Natascha (archeoloog), Jana Bas (assistent-archeoloog)
Betrokken personen buiten het project:	/
Contact:	info@monument.be; T: +32 51 31 60 80

0. INHOUDSTAFEL

0. INHOUDSTAFEL	3
1. BESCHRIJVEND GEDEELTE	5
1.1. ONDERZOEKSOPDRACHT	5
1.1.1. <i>Inleiding</i>	5
1.1.2. <i>Vraagstelling</i>	6
1.1.3. <i>Randvoorwaarden</i>	7
1.1.4. <i>Geplande werken</i>	8
1.2. WERKWIJZE EN STRATEGIE	10
1.2.1. <i>Beschrijving en motivering onderzoeksstrategie</i>	10
1.2.2. <i>Organisatie van het vooronderzoek</i>	11
1.2.3. <i>Gebruikt materiaal</i>	13
1.2.5. <i>Inbreng specialisten</i>	13
1.3. ASSESSMENT ONDERZOCHE GEBIED	13
1.3.1. <i>Landschappelijke ligging</i>	13
1.3.2. <i>Historische situering</i>	14
1.3.3. <i>Archeologisch kader</i>	14
2. ASSESSMENTRAPPORT	15
2.1. STRATIGRAFIE	15
2.2. ASSESSMENT SPOREN	17
2.2.1. <i>GRACHT S2/S3/S4</i>	17
2.2.2. <i>KUIL S1</i>	18
2.3. ASSESSMENT VONDSTEN	19
2.4. ASSESSMENT STALEN	19
2.5. ASSESSMENT CONSERVATIE	20
3. DATERING EN INTERPRETATIE	21
3.1. GEMOTIVEERDE INTERPRETATIE VAN VONDSTEN EN SPOREN	21
3.2. CONFRONTATIE MET RESULTATEN BUREAUSTUDIE	21
3.3. SYNTHESE	21
3.4. BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN	22
4. POTENTIEEL OP KENNISVERMEERDERING	23
4.1. AARD VAN DE POTENTIËLE KENNIS	23
4.2. WAARDERING	23
4.3. KADER VOOR EXPLOITATIE VOOR POTENTIEEL OP KENNISVERMEERDERING	23
5. SAMENVATTING	24
6. BIBLIOGRAFIE	25
6.1. UITGEGEVEN BRONNEN	25

6.2. INTERNETBRONNEN	25
WWW.INVENTARIS.ONROERENDERFGOED.BE	25
WWW.CAI.ONROERENDERFGOED.BE	25
WWW.GEOPUNT.BE	25
WWW.NGI.BE	25
7. BIJLAGEN	26

1. BESCHRIJVEND GEDEELTE

1.1. Onderzoeksopdracht

1.1.1. Inleiding

De nota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande omgevingsvergunningaanvraag voor stedenbouwkundige handelingen te Sint-Martens-Latem Papenaard, waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog. In het kader van deze archeologienota werd een bureauonderzoek uitgevoerd. Tijdens dit bureauonderzoek werd het onderzoeksgebied geografisch, geologisch, historisch en archeologisch gesitueerd aan de hand van reeds bestaande bronnen. Het bureauonderzoek kon de aan- of afwezigheid van een archeologische site niet staven waardoor verder archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem werd geadviseerd in de vorm van landschappelijke boringen en een proefsleuvenonderzoek. Onderhavige nota is het verslag van dit proefsleuvenonderzoek. Het verslag van de resultaten van de landschappelijke boringen is neergeschreven in een afzonderlijke nota.

Het plangebied is gelegen ter hoogte van de Papenaard, te Sint-Martens-Latem. Momenteel is het plangebied onbebouwd. Het bestaat in het noorden voornamelijk uit loofbos, terwijl het zuiden voornamelijk weiland bevat. In het westen grenst het terrein aan de Leie. Er lijkt een landweg te lopen op de perceelsgrens tussen beide percelen die het plangebied uitmaken (63z2 en 73a).

Binnen het plangebied staat de bodem grotendeels gekarteerd als Zbp-bodem. Deze kenmerkt zich als een droge zandgrond zonder profielontwikkeling.

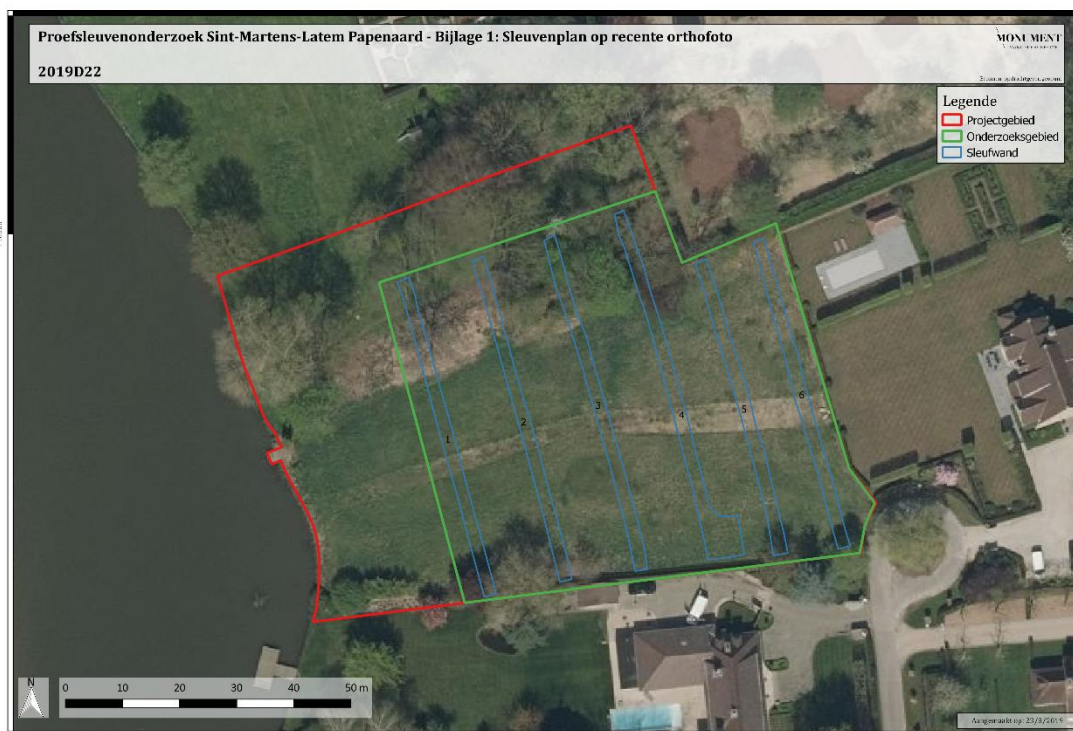
Archeologisch gezien maakt de CAI melding van meerdere losse vondsten aangetroffen tijdens prospecties. Binnen het plangebied zelf werd naast de losse vondst van twee gepolijste bijlen uit het neolithicum, eveneens een archeologische proefopgraving uitgevoerd door RUG in de jaren 80. Hierbij werd een vermoedelijk Romeins ophogingspakket aangetroffen met tal van La Tène aardewerk. Verder werden nederzettingssporen uit de ijzertijd en de Romeinse tijd aangetroffen. In de late Middeleeuwen stond op deze locatie een alleenstaande hoeve met vermelding "Goed te Brakele"; "Nieuwen Pap"; "Pappenhofstede". Het projectgebied is 6445m² groot. De inrichting van het plangebied bestaat uit het optrekken van een eengezinswoning en het ontsluiten van deze met de bestaande weg via een oprit in siergrind. Verder dienen enkele bomen geroid te worden, maar wordt tevens in een groenplan voorzien. Deze werken zullen een nefaste impact hebben op het bodemarchief en bijgevolg op het potentieel archeologisch erfgoed. Hierdoor werd verder vooronderzoek met

ingreep in de bodem onder de vorm van landschappelijke boringen en proefsleuven geadviseerd. Het proefsleuvenonderzoek werd uitgevoerd op woensdag 14 augustus 2019.

1.1.2. Vraagstelling

De bedoeling van het archeologisch onderzoek is te achterhalen of archeologische sporen en structuren herkend kunnen worden binnen het projectgebied (zie Figuur 1). Hiertoe worden volgende (niet-limitatieve) onderzoeksvragen voorgesteld:

- Zijn er archeologische sporen aanwezig? Welke spoorcategorieën komen voor?
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren en behoren ze tot één of meerdere periodes?
- Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten of aanwijzingen voor andere functionele eigenschappen?
- Wat is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?
- Kan een archeologische site uitgesloten worden?
- Wat is de graad van verstoring binnen het plangebied?
- Kunnen sporen van bewoning vastgesteld worden die te linken zijn aan de laat-Middeleeuwse hoeve?

Figuur 1: Projectie van het uitgevoerd sleuvenplan op een recente luchtfoto.

1.1.3. Randvoorwaarden

Uit het verslag van resultaten van het bureauonderzoek kwam naar voor dat verder onderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven aangewezen was.

Het proefsleuvenonderzoek bestaat erin parallelle niet onderbroken sleuven aan te leggen van 1m80 tot 2m breed en een tussenafstand van minimum 12m en maximum 15m (van middelpunt tot middelpunt). Voor de uitgraving werd gebruik gemaakt van een niet getande graafbak. Hier werden 6 NW-ZO gerichte proefsleuven aangelegd. Er werd gestreefd naar een dekking van 12,5% (10% via proefsleuven + 2,5% via kijkvensters) van de onderzoekbare oppervlakte. Per sleuf wordt machinaal een profielput aangelegd, op dermate manier dat er een geschrinkt patroon ontstaat en men in feite om de 25m een zicht krijgt op de bodemopbouw van het onderzoeksterrein.

Zowel het veldwerk als de verwerking en de rapportage dienen te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk. Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt indien de vraagstelling kan beantwoord worden.

De grond wordt gescheiden afgegraven (teelaarde, moederbodem) en gestockeerd naast de sleuf. Het dichten gebeurt op zo'n manier dat de originele bodemopbouw opnieuw bekomen wordt.

Op het terrein stonden nog een aantal grote bomen die (nog) niet gerooid werden. Eveneens bevond zich binnen het perceel nog een houten constructie waaronder hout gestapeld werd. De aanwezigheid van zowel de houtstapel als de bomen hadden geen consequenties voor het archeologisch proefsleuvenonderzoek.

Figuur 2: Zicht op het terrein met de aanwezige houten constructie, foto vanuit het westen.

Figuur 3: Zicht op het te onderzoeken terrein, foto vanuit het zuiden.

1.1.4. Geplande werken

Het projectgebied is 6445m² groot. De inrichting van het plangebied bestaat uit het optrekken van een eengezinswoning en het ontsluiten van deze met de bestaande weg via een oprit in siergrind. Verder dienen enkele bomen geroid te worden, maar wordt tevens in een groenplan voorzien.

De eigenlijke woning zal een oppervlakte beslaan van 713,5m² en de oprit een oppervlakte van 423m². De ingreep in de bodem bestaat uit uitgravingen ten behoeve van de funderingen. Hiervoor zal de voorziene uitgraving plaatsvinden tot 77cm onder het maaiveld. Heel lokaal zal voor de fundering een diepte van 103cm bereikt worden. De uitgraving wordt vervolgens voor 30cm terug aangevuld met bouwzand waarop de betonnen vloerplaat zal komen te rusten (diepte 47cm). Om het terrein te nivelleren zal er ook deels aangevuld worden met bouwzand.

De woning bestaat uit 3 volumes die op een licht verhoogde sokkel gepositioneerd zijn en met elkaar verbonden door een gaanderij. De woning wordt eveneens onderkelderd. De diepste verstoring hierdoor zal tot 3m50 reiken. Het zwembad, met een oppervlakte van 46,36m², omvat eveneens een diepere uitgraving, tot 1m96 diep. De nutsleidingen zijn reeds aanwezig, het rioleringsplan wordt uitgewerkt door een studie bureau. Er is ook een groenplan opgemaakt dat stelt dat er ongeveer voor 3000m² nieuw aan te planten bomen voorzien moeten worden in ruil voor de bomen die geroid zullen worden voor de nieuwbouw.

1.2. Werkwijze en strategie

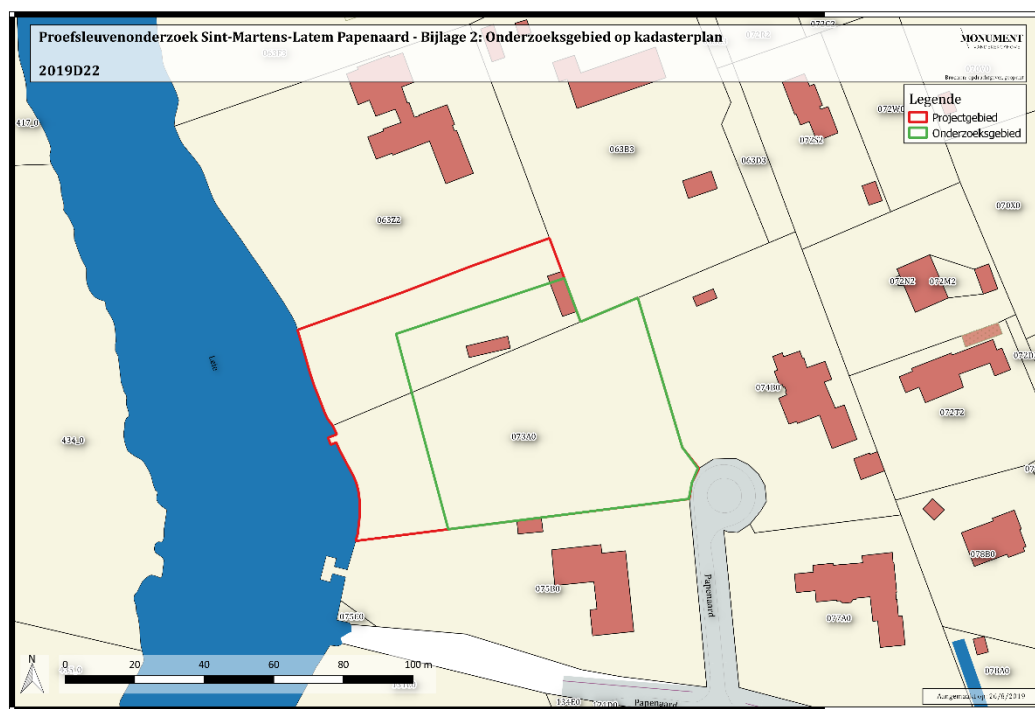
1.2.1. Beschrijving en motivering onderzoeksstrategie

Gezien de uitgevoerde bureaustudie de aanwezigheid van een archeologische site niet kon uitsluiten werd overgegaan tot een proefsleuvenonderzoek. Hierbij werden zes parallelle NW-ZO georiënteerde, 1,80m brede sleuven met een tussenafstand van ca.15m, aangelegd met als doel de ondergrond archeologisch in kaart te brengen.

De oorspronkelijke oppervlakte van het onderzoeksterrein bedroeg 6445m². De oppervlakte van het terrein die daadwerkelijk verstoord zal worden door de geplande werken bedraagt 4136,5m² en wordt verder het onderzoeksgebied genoemd. Hiervan werd 776m² onderzocht, hetzij 18,7% van het onderzoekbare terrein.

Sleufnummer	oppervlakte
1	119m ²
2	124m ²
3	132m ²
4*	165m ²
5	122m ²
6	114m ²
Totaal	776m²

*inclusief kijkvenster

Figuur 6: Aanduiding van het eigenlijke onderzoeksgebied binnen het oorspronkelijke projectgebied op het kadasterplan.

1.2.2. Organisatie van het vooronderzoek

Het terreinwerk werd uitgevoerd door veldwerkleider Natascha Derweduwen en archeoloog-assistente Jana Bas. Tevens werd een beroep gedaan op aardkundige Pierre Legrand. Het veldwerk vond plaats op woensdag 14 augustus 2019 en werd aansluitend gedicht. De sleuven konden ongehinderd aangelegd worden, met uitzondering van de nog aanwezige bomen en houten constructie. De sleuven werden zo gepositioneerd dat zij tussen de bomen vielen en langs deze constructie.

Figuur 7: Aanleg van de sleuven langs de houten constructie heen.

1.2.3. Gebruikt materiaal

Voor het afgraven werd gebruik gemaakt van een rupskraan met een platte graafbak van 1,80m breed. De bodem werd afgegraven tot op het archeologisch relevante niveau, waar de sporen zichtbaar werden. Dit gebeurde steeds onder begeleiding van de veldwerkleider om te verzekeren dat de juiste diepte werd bekomen. Onmiddellijk na het uitgraven werden de sporen opgeschaafd, gefotografeerd (code **SIPA19 2019D22**) en beschreven. Teneinde een goed inzicht te krijgen in de bodemopbouw werden verspreid over het terrein een viertal wandprofielen schoongemaakt, gefotografeerd, beschreven en ingetekend op schaal 1:20. De foto's werden genomen met een Nikon van het type Coolpix waterproof 18m/59ft Shockproof 2m 6.6ft met optical zoom 4.3-21.5mm 1:2.8. Alle vondsten werden gerecupereerd per context en in een vondstenzakje gestoken samen met een vondstenkaartje. Het digitaal inmeten van de sporen en het bepalen van de hoogte van het terrein en de afgegraven niveaus (in TAW) werd gedaan door middel van een GPS toestel.

1.2.5. Inbreng specialisten

Aardkundige Pierre Legrand stond in voor de registratie en interpretatie van de gezette bodemprofielen.

1.3. Assessment onderzochte gebied

1.3.1. Landschappelijke ligging

Het projectgebied bevindt zich in de residentiële gemeente Sint-Martens-Latem. Het plangebied grenst aan de Leie in het westen. Ten noorden is het begrensd door de Bogaertstraat en in het zuiden door de Papenaard. Kadastraal is het terug te vinden onder Sint-Martens-Latem, afdeling 1, Sectie A percelen 63z2 (partim) en 73a.

Het plangebied ligt precies op de scheiding van enerzijds de hoge zandgronden die deel uitmaken van het Latems duingebied, en anderzijds een verlaten Leie-bocht die een komvormige depressie te Brakel doorsnijdt. Ten noorden van het projectgebied situeren zich de Leiemeersen. De Leiemeersen bevinden zich ten zuiden van een bocht in de Leie, ten noordwesten van Sint-Martens-Latem. Eveneens ten noorden, meer bepaald ten noordoosten van het projectgebied stroomt de Meersbeek. Op het digitaal hoogtemodel is te zien dat het gebied behoort tot de alluviale vlakte van de Leie. De hoogte deze alluviale vlakte schommelt rond de 5 en 8,75m TAW. Het plangebied zelf kent een kleine helling, het noordelijk deel ligt op circa 9,45m TAW terwijl het zuidelijk deel op circa 8,40m TAW ligt.

1.3.2. Historische situering

Een driesgehucht aan het huidige vijvertje in de Latemstraat vormde de eerste nederzetting. De eerste vermelding van de wijk Brakel komt voor in de annalen van de Sint-Pietersabdij in 736, en van Lathem in 823-824. Vanaf de 16e eeuw wordt dit Sint-Martens-Latem. Drie oude bewoningskernen (het dorpscentrum aan de Leie, de Kortrijksesteenweg en de wijk Brakel), werden in de eerste helft van de 20e eeuw aangevuld met residentiële bebouwing. De ontsluiting van het dorp begin 20e eeuw werd gestimuleerd door de aantrekkingskracht van de Leiestreek op de kunstenaars, vooral uit het Gentse.

Voor het plangebied zelf werden historische kaarten geraadpleegd, waarbij de oudste deze van Villaret is. Op de Villaretkaart bemerken we dat het plangebied op de rechteroever van de Leie ligt, net buiten een zeer bosrijk gebied dat zich ten zuidoosten bevindt. De ferrariskaart toont dat het plangebied onbebouwd is en in gebruik als akkerland. De Atlas der Buurtwegen karteert de Papenaard (chemin n°15) en toont nog steeds een onbebouwd projectgebied. Op de Vandermaelenkaart en de Poppkaart is de situatie nog ongewijzigd. Op de Vandermaelenkaart staan verschillende verhevenheden in het landschap ten oosten van het projectgebied aangeduid, terwijl de Poppkaart de aanzet naar de huidige percelering geeft.

1.3.3. Archeologisch kader

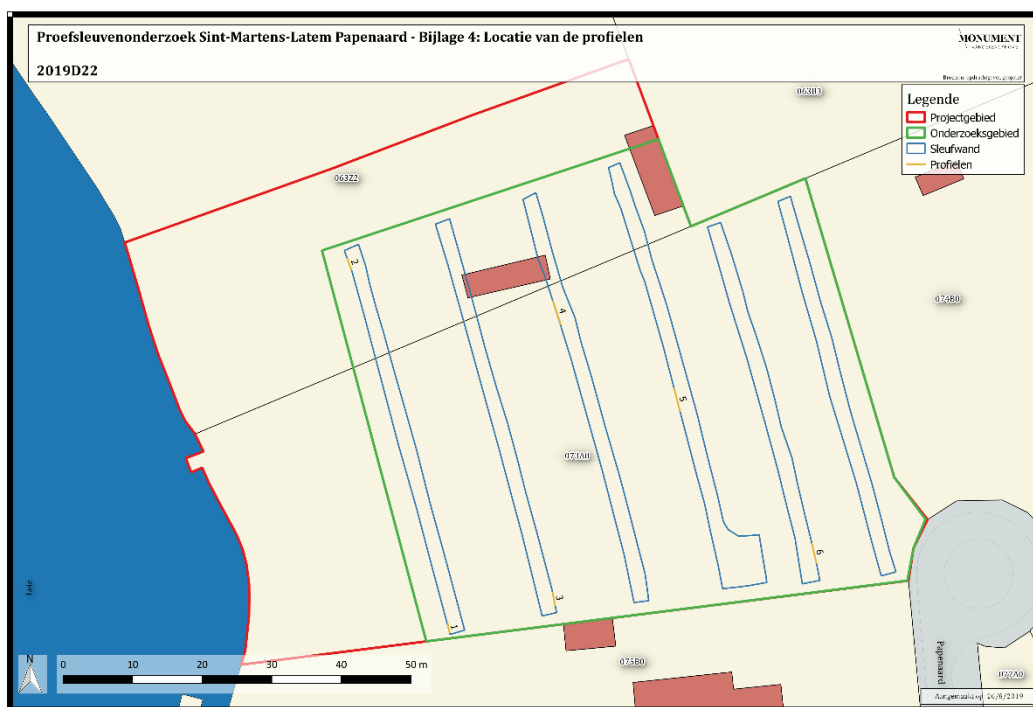
Op de Centraal Archeologische Inventaris worden in een straal van 1km rond het projectgebied meerdere locaties aangegeven. Deze betreffen voornamelijk losse vondsten van lithisch materiaal voor de vroegste perioden en aardewerk voor metaaltijden tot en met middeleeuwen. De vrij talrijke CAI-locaties wijzen op een rijke archeologische regio, die al sinds lang gefrequenteerd werd door de mens. De gevarieerde omgeving met een afwisseling van nattere lagergelegen gebieden en hogere drogere kouter- en duingebieden in de nabijheid van een grote waterloop, vormden uiteraard een goede plek om zich te vestigen.

Binnen het project zijn er twee meldingen, namelijk 32605 en 32931. Deze laatste betreft de losse vondst van twee gepolijste bijlen uit het neolithicum. CAI 32605 echter betreft een archeologische prospectie en proefopgraving uitgevoerd door RUG in de jaren 80. De oppervlaktevondsten waren voornamelijk afkomstig van perceel 73a. Wegens villabouw werd een beperkte noodopgraving uitgevoerd op het oostelijk deel van perceel 74a. In de 3 rechthoekige sleuven van 4m bij 5m kwamen constructiesporen uit de late ijzertijd/vroeg romeinse periode aan het licht. Deze waren bedekt met een ophogingslaag met post-Romeinse bewerkingssporen.

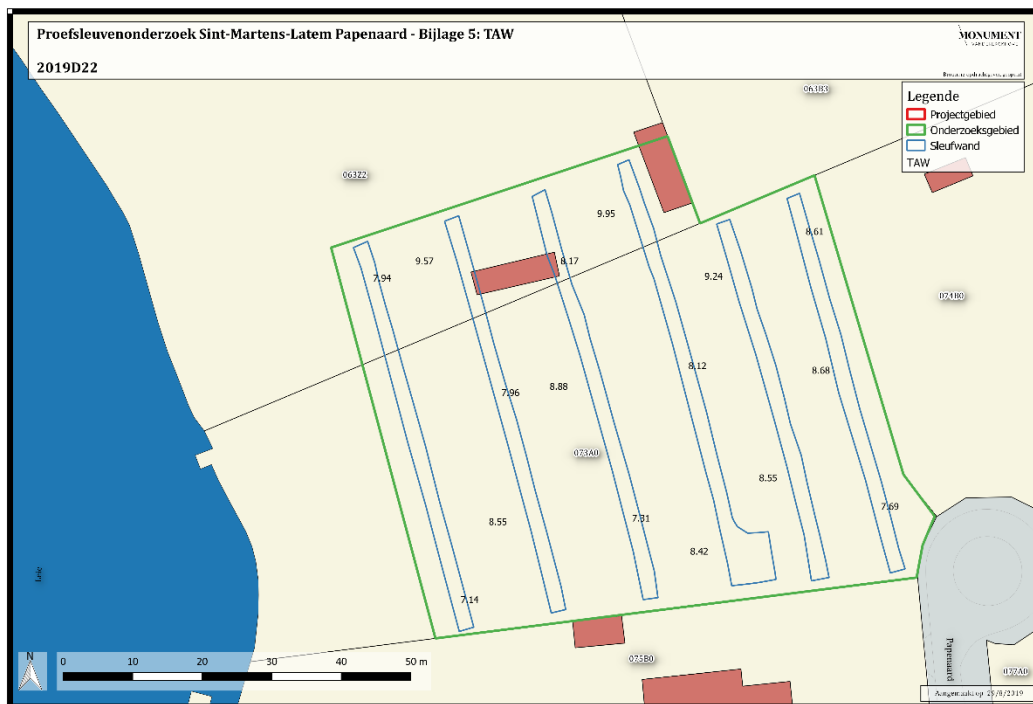
2. ASSESSMENTRAPPORT

2.1. Stratigrafie

Op de bodemtypekaart staat het onderzoeksgebied gekarteerd als droge zandgrond van het type Zbp zonder profielontwikkeling. Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden verspreid over het terrein 6 profielen aangelegd en geregistreerd (Figuur 8). Deze vertonen een kleine variatie, namelijk in dikte van de aangetroffen horizonten. Over het algemeen kan gesteld worden dat er sprake is van een A-horizont met een dikte van circa 20cm tot 40cm. Daaronder wordt een Bt-horizont aangetroffen die lichtbruin zand bevat en een dikte van circa 30cm tot 80cm heeft. Daaronder bevindt zich de C-horizont die bestaat uit licht grijsig tot beige zand (Figuur 10). De profielen tijdens het proefsleuvenonderzoek staven de resultaten van het landschappelijk booronderzoek. Een uitgebreide bodembeschrijving wordt in het verslag van de landschappelijke boringen gegeven.

Figuur 8: Locatie van de verschillende profielputten over het onderzoeksterrein.

Figuur 12: Spoor 3, werkput 5, in vlak gefotografeerd vanuit het westen.

2.2.2. Kuil S1

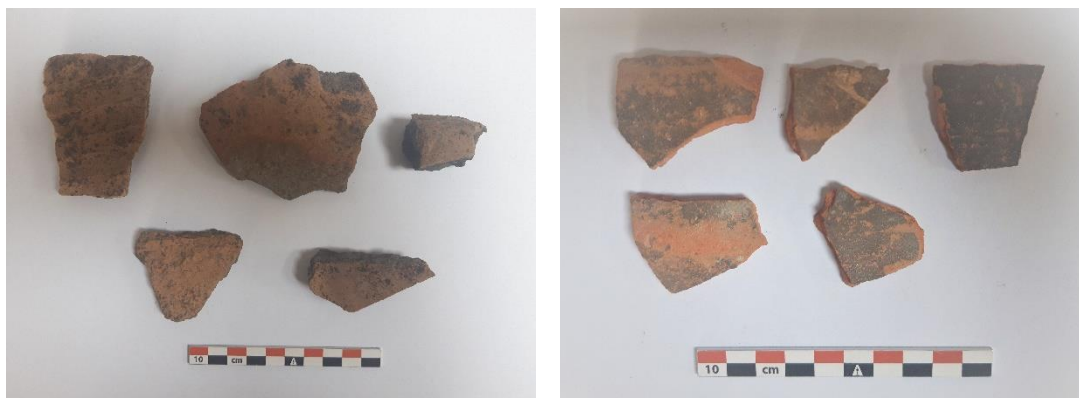
In werkput 3 werd een min of meer circulair spoor aangetroffen, met een diameter van ongeveer 85cm. Het spoor tekende zich af als een donkergrijsbruine verkleuring zonder inclusies. Het spoor werd eveneens gecoupeerd voor verdere registratie. Het profiel in coupe vertoont rechte wanden met een vlakke bodem en reikt tot zo'n 55cm diep. Bij het couperen werden enkele scherven aangetroffen (zie infra).

Figuur 13: Coupe op spoor S1, foto vanuit het noorden.

2.3. Assessment vondsten

Tijdens het onderzoek werd een kleine hoeveelheid aardewerk aangetroffen. Het gaat enerzijds om handgevormd aardewerk dat werd gerecupereerd tijdens de aanleg van het vlak van werkput 6. Anderzijds werd bij het couperen van S1 een kleine hoeveelheid rood aardewerk aangetroffen die het spoor in de Middeleeuwen plaatst.

Figuur 14: Links het handgevormd aardewerk en rechts het rood aardewerk uit spoor 1.

2.4. Assessment stalen

Niet van toepassing voor dit onderzoek.

2.5. Assessment conservatie

Niet van toepassing voor dit onderzoek.

3. Datering en interpretatie

Op het onderzoeksterrein werd een droge zandbodem aangetroffen met een 20 tot 40cm dikke ploeglaag en daaronder een dikke Bt-horizont. De ondergrond was onverstoord en de C-horizont bevond zich op gemiddeld 1m20 tot 1m40 onder het maaiveld.

Binnen het plangebied werden 1 gracht en 1 kuil aangetroffen. Deze waren echter niet in verband te brengen met een eventuele structuur. De gracht bleef door gebrek aan vondstenmateriaal ook ongedateerd. Bij het couperen van de kuil werden enkele scherven rood aardewerk aangetroffen.

3.1. Gemotiveerde interpretatie van vondsten en sporen

Binnen het plangebied werden 1 ongedateerde gracht en een kuil aangetroffen. Deze waren echter niet in verband te brengen met een eventuele structuur. De gracht bleef bij gebrek aan vondstenmateriaal ook ongedateerd. Enkel bij het couperen van de kuil werden enkele scherven rood aardewerk aangetroffen. De sporen getuigen van een mogelijke in cultuurname van het onderzoeksgebied en/of directe omgeving. Echter zal dit hoogstwaarschijnlijk niet voor bewoning geweest zijn, maar eerder als weiland en/of akkerland.

3.2. Confrontatie met resultaten bureaustudie

Het verwachtingspatroon dat naar voren kwam uit het bureauonderzoek werd tijdens het proefsleuvenonderzoek niet aangetroffen. De lage verwachting naar steentijd toe bleek een correcte inschatting, er werd geen enkele silexvondst gerecupereerd. De matig tot hoge verwachting voor sporen vanaf de IJzertijd tot de Middeleeuwen werd echter niet aangetroffen. Enkele (losse) vondsten getuigen mogelijks van bewoning in de nabijheid van het projectgebied, al kunnen deze vondsten ook door erosie naar de Leie toe, op het terrein zijn terechtgekomen.

3.3. Synthese

Het archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem bracht slechts een beperkte hoeveelheid archeologische sporen aan het licht. Het betreft een enkele gracht die weliswaar 3 spoornummers meekreeg en een kuil. Aan de gracht kon echter geen datering gegeven worden wegens gebrek aan vondstmateriaal. Terwijl het materiaal aangetroffen in spoor S1, de kuil, niet diagnostisch genoeg is voor een precieze datering.

3.4. Beantwoording onderzoeksvragen

- **Zijn er archeologische sporen aanwezig? Welke spoorcategorieën komen voor?**

Ja, er zijn archeologische sporen aanwezig. Deze betreffen 1 gracht en 1 kuil. Geen enkel spoor kon echter gedateerd worden wegens gebrek aan (diagnostisch) vondstmateriaal.

- **Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?**

De bewaring en zichtbaarheid van de sporen was over het algemeen goed.

- **Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren en behoren ze tot één of meerdere periodes?**

De spoornummers S2, S3 en S4 worden verondersteld tot eenzelfde grachtstructuur te behoren. Verder werden geen mogelijke structuren aangetroffen.

- **Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten of aanwijzingen voor andere functionele eigenschappen?**

Er werden geen sporen van artisanale activiteiten aangetroffen.

- **Wat is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?**

De enkele sporen getuigen van een mogelijke in cultuurname van het onderzoeksgebied en/of directe omgeving. Dit zal echter eerder als akkerland of weiland geweest zijn en niet voor bewoning.

- **Kan een archeologische site uitgesloten worden?**

De enige aangetroffen sporen betreffen een gracht en een enkele losse kuil. We kunnen dus stellen dat hier geen sprake is van een archeologisch relevantie site.

- **Wat is de graad van verstoring binnen het plangebied?**

Het onderzoeksgebied was onverstoord.

- **Kunnen sporen van bewoning vastgesteld worden die te linken zijn aan de laat-Middeleeuwse hoeve?**

Neen.

4. Potentieel op kennisvermeerdering

4.1. Aard van de potentiële kennis

De kennisvermeerdering na dit archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem bestaat erin dat het terrein hoogstwaarschijnlijk wel in gebruik was maar niet voor bewoning, wel als weiland en/of akkerland.

4.2. Waardering

De prospectie met ingreep in de bodem leverde het bewijs dat de gronden vermoedelijk lang in gebruik waren als weiland. Het potentieel tot kennisvermeerdering van de waargenomen archeologische sporen wordt als dermate laag ingeschat dat een vervolgonderzoek niet wordt geadviseerd.

4.3. Kader voor exploitatie voor potentieel op kennisvermeerdering

Verder onderzoek op het projectgebied wordt niet aanbevolen en zou niet leiden tot een vermeerdering van de kennis.

5. Samenvatting

Op basis van de geplande verstoring in de bodem ter hoogte van Papenaard Sint-Martens-Latem dringt zich na een grondige bureaustudie een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem op. Het plangebied was aanvankelijk 6445m² groot, maar 4136,5m², genaamd het onderzoeksgebied, werd weerhouden voor het proefsleuvenonderzoek. De geplande werken houden in dat er een eengezinswoning zal gebouwd worden en aansluiting van deze met Papenaard voorzien wordt.

Op het terrein werden 6 parallelle sleuven aangelegd, met NW-ZO oriëntatie. In totaal konden tijdens het proefsleuvenonderzoek 4 spoornummers uitgedeeld worden, die in werkelijkheid overeenkomen met 2 verschillende sporen. Spoor 1 betreft een kuil, terwijl spoornummers 2 tot en met 4 eenzelfde gracht registreren die over de werkputten 4, 5 en 6 loopt.

Op basis van de gezette profielen kon een duidelijke A-B-C opbouw vastgesteld worden, waarbij de dikte van de horizonten licht varieert. Over het algemeen werd een A-horizont met een dikte van circa 20 tot 40cm vastgesteld met daaronder een Bt-horizont. Deze laatste is bruin gekleurd en heeft een dikte van 30 tot 80cm. De C-horizont bestaande uit grijsig of beige zand bevond zich op een diepte van gemiddeld 1m20 tot 1m40 onder het maaiveld.

Aangezien het geringe aantal sporen dat werd aangetroffen, is er geen sprake van de aanwezigheid van een archeologisch relevante site. De sporen betreffen een losse kuil en een gracht waarbij het potentieel op kennisvermeerdering kan beschouwd worden als zeer laag tot onbestaande. Er wordt bij deze verder geen archeologisch vervolgonderzoek geadviseerd. Er dienen geen bijkomende maatregelen genomen te worden.

6. BIBLIOGRAFIE

6.1. Uitgegeven bronnen

- ACKE B., BARTHOLOMIEUX B. en LEENKNEGT B. 2017: *Sint-Martens-Latem Bosstraat 2-4*, archeologienota ID1707.
- DERWEDUWEN N. en VERMEERSCH J. 2019: *Sint-Martens-Latem Papenaard* archeologienota ID10158.
- HANECA K., DEBRUYNE S., VANHOUTTE S. EN ERVYNCK A. 2016, *Archeologisch vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar de optimale strategie*, Onderzoeksrapporten Onroerend Erfgoed 48.
- VERMEULEN F. 1989: *Kelten, Romeinen en Germanen tussen Leie en Schelde, archeologische vondsten in Sint-Martens-Latem en in het zuiden van de zandstreek*, Heemkring Scheldeveld. In: Scholae Archaeologicae, 1989, 10.
- VERMEULEN F., BAUTERS L. & BUNGENEERS J., 1986: *Tweede opgravingscampagne te Latem-Servaes: nederzettingssporen uit de Late ijzertijd en Romeinse tijd*, Heemkring Scheldeveld, p 7-17.
- VERMEULEN F., 1984: *Een landelijke nederzetting uit de Romeinse tijd te Sint-Martens-Latem*, Heemkring Scheldeveld, p 167-174.
- VERMEULEN F. & VERHAEGHE F. 1981, *Sint-Martens-Latem: ijzertijdbewoning op Latem-Papenaerd*, in: Archeologie 1981/2, p. 82
- VERMEULEN F., 1984: *Een landelijke nederzetting uit de Romeinse tijd te Sint-Martens-Latem*. In: Heemkring Scheldeveld, p 107
- VERMEULEN F., VERHAEGHE F. & BOURGEOIS J. , 1982: *Vondsten uit de ijzertijd en de Romeinse tijd te Sint-Martens-Latem*. In: Heemkring Scheldeveld, p 13-41
- VERMEULEN F., 1992: *Tussen Leie en Schelde. Archeologische inventaris en studie van de Romeinse bewoning in het zuiden van de Vlaamse Zandstreek*, p 65

6.2. Internetbronnen

www.inventaris.onroerenderfgoed.be

www.cai.onroerenderfgoed.be

www.geopunt.be

www.ngi.be

7. BIJLAGEN

- Bijlage 1: Sleuvenplan
- Bijlage 2: Onderzoeksgebied op GRB
- Bijlage 3: Sporenplan op GRB
- Bijlage 4: Profielputten
- Bijlage 5: Hoogtes
- Bijlage 6: Sporenlijst
- Bijlage 7: Inventarislijst
- Bijlage 8: Fotolijst

Meer informatie is tevens beschikbaar via het digitale registratiesysteem:

<http://www.monarcho.be/web/monument/archeologie/home/home?globals=%7B%22ProjectId%22%3A%226c64522f-1cae-4d64-9939-aa7900f86011%22%7D>